

H. A. MİRZƏYEV
Azərbaycan Texniki Universiteti

FRAZEOLoji VAHİDLƏR BƏDİİ – MƏNTİQİ QAVRAYIŞI GÜNCLƏNDİRMƏ VASİTƏSİ KİMİ

Açar sözlər: frazeoloji vahidlər, poeziya dili, şeir mətni, bədii – məntiqi qavrayış, koloritli deyim tərz, lirik ovqat, poetik düşüncə, bədii obraz, bədii emosiya.

Ключевые слова: фразеологические единицы, поэтический язык, текст стихотворения, художественно-логическое восприятие, колоритный образ выражения, лирический дух, поэтическое мышление, художественный образ, художественная эмоция.

Key words: phraseological units, poetry language, verse text, literary-logical perception, the style saying, lyric mood, poetic thought, literary image, literary emotion.

Min illərin təcrübəsindən süzülüb gələn frazeologizmlər koloritli deyim tərzini formalaşdırmaqla bərabər, şeir nitqini xalq ruhuna çox yaxınlaşdırır, folklorla bağlılıq yaradır. Bu bağlılıq və yaxınlıq söz sənətkarının estetik zövqü, ədəbi görüşləri, yaradıcılıq ab-havası ilə ayrılmazdır. Folklorumuza, dilimizin tarixi köklərinə dərinləndirən bağlı olan Hüseyn Arif xalq hikmətlərindən yetərincə bəhrələndiyi üçün frazeologizmlərdən çox ustalıqla istifadə edərək dillər əzbəri olan poetik nümunələr yaratmışdır. H.Arif xalq hikmətlərindən qaynaqlanmaqla poetik düşüncələrini frazeoloji kəlamlarla ifadə etməyə meyilli olduğu üçündür ki, onun söz seçimi bacarığı, frazeologizmləri şeirin dilinə uyğunlaşdırmaq ustalığı misralarında nümayiş olunur. Xalq tərəfindən bəyənilməsi isə şeirin sənət ömrünü müəyyənləşdirir. Frazeologizmlər H.Arifin şeir nitqinin ümumi poetik ansamblında lirik ovqatın emosional tutumunu genişləndirmək, mətnin semantikasını dərinləşdirmək, bədii – məntiqi qavrayışı güncələndirmək vasitəsidir, çünki onlar xalqın koloritli dilindən gələn şeirin və obrazlı linqvistik faktlardır.

Hüseyn, səni də dəyişər zaman,
Yalvarma loğmana üzüləndə can.
Doyub, doymasa dagözün dünyadan,
Vaxt tamam olanda köçəsən gərək. (3,188)
Kərəmlər, Dilqəmlər kimdə var desin,
Əlimin dalını yerə qoyum mən.(4,400)
Saz dedim, söz dedim, Abbası andım,
Çən- çiskin ələmir qaş qabağından. (4, 399)
Səsin tutulanda könlüm qan olur,
Sən niyə qocaldın, ay Mirzə dayı? (3,129)
Yenə dilləndirdin “Yanıq Kərəm”i
Canıma od saldın, ay Mirzə dayı. (3,128)
Alim var, dinəndə ətin tökülür,

Alim tanıyıram, Allah amandır!.. (4,157)

“Yazıçı dildən quru, durğun bir fikir kimi istifadə etmir. O həmdə dili işləyir, dilin potensial imkanlarına can veirir, bu imkanları üzə çıxarır, onu inkişaf etdirir. Hər xalqın ədəbi dilinin formalaşmasında yazıçıların rolu çox böyükdür. Fərdi mənada götürsək demək olar ki, dil hamıdan çox yazıçıya xidmət edir, dilə isə hamıdan çox yazıçı xidmət göstərir”. (10, 7).

Görkəmli dilşünas alim Yusif Seyidovun bu fikirləri H.Arifin şair şəxsiyyətinə, onun bədii söz yaradıcılığının bütün parametrlərinə uyğun gəlir. H.Arifin lirikasının dil və üslubu problemlərinə janrın inkişaf və təkamül kontekstində nəzər saldıqda görmək olur ki, böyük sənətkarın dil üzərindəki yaradıcılıq işi olduqca nümunəvidir. Onda milli kolorit naminə süni şəkildə işlədilən hec bir dil faktı yoxdur. Ən canlı sözlər şairin təənnüm üsulundan, onun təbii düşüncə tərzindən doğur və bütövlükdə təsvir obyektinin ruhunu təşkil edir. Ahəngdar, axıcı və gözəl Azərbaycan dilinin musiqisini H.Arif misralarına hopdurub oxucunun qulaqlarında səsləndirir. Onun sənət dili üçün mücərrəd və mənasız ifadələr, kələ-kötür deyim qəlibləri, süni obrazlar, ritorika tamamilə yaddır. H.Arifin sənət dünyası başdan ayağa həmçinin Azərbaycan bədii dilinə xidmətdir. Bu dil H.Arif sözünü şöhrətləndirdiyi kimi, H.Arif poeziyası da Azərbaycan dilinin xoşbəxtliyidir.

Öz təbiiliyi, yapışqanlıqını, munisliyini H.Arifin lirikası dilinin koloritindən alır. Danışıq çalarlarının daha güclü olduğu frazeologizmlər H.Arifin şeir dilini quruluqdan, şablonçuluqdan xilas edir. Canlı danışıqın təbiilik şirəsi ilə zənginləşən frazeoloji vahidlərin şeir sətirlərinə geniş miqyaslı nüfuzu H.Arifin xalq dilinə dərin bələdliyindən və ondan faydalanma məharətindən irəli gəlir. Onun fərdi üslubunun formalaşmasında frazeoloji dil materiallarının kontekstə sərbəst və təbii şəkildə müdaxiləsi müstəsna rol oynayır. Frazeoloji vahidlər söz sənətkarının şeir dilinin xəlqiliyini və canlılığını qıdalandırır. Həyat və məişətimizin koloriti frazeologizmlər vasitəsilə misralara hopur.

Frazeoloji vahidlər H.Arif üslubunun iliyinə işləyən dil vahidləridir. Bu fakt onu göstərir ki, şairin təfəkkür tərzilə dilin xəlqilik koloriti bir-birini tamamlayır. Obrazlılığı öz içində olan frazeoloji birləşmələr mahiyyət etibarilə mətnədə əcdadlarımızın obrazlı təfəkkürünü yaşadır. İşlənmə sərrastlığı təsdiq edir ki, fikir dolğunluğunu, bədii effekti xalq frazeologiyası daha təsirli və ifadəli yaradır. Frazeologizmlər əqli-emosional mündəricəni lirik deyimlərdə, fikrin kamil ifadəsində gerçəkləşdirir. Şeir məzmunu dil sənətkarlığının estetik ölçülərinə uyğun gəlir, xüsusi səliphə - səhmanla bədii nitqin fərdiliyinə rəvac verir.

Frazeoloji vahidlərin bədii təyinatında təbii lirik təhkiyə ən bariz nitq təzahürüdür. Şeir sətirlərinə xalq dilinin canlı nəfəsi frazeoloji vahidlərin zənginliyindən doğur, frazeoloji zənginlik poetik təsvirin gözəlliyini, bədii təənnümün canlılığını təmin edir. Bu, xalq frazeologiyasının məğzində, şairin sözlə davranma qüdrətindədir. Xalq frazeologiyasının özülündəki müdrikliyi şeir mətninin ahəngində səsləndirilməsi, H.Arifin yaradıcılıq timsalında görüldüyü kimi, onların işlədilməsindəki dürüstlükdədir. Dürüst frazeoloji seçim misralardakı həyəcanın, emosiyaların məğzini təşkil edir.

Gah *yadıma* göy taladan

Ürküb çıxan maral *düşür*.

Gah qayada uçmaq üçün,

Qanad çalan qartal *düşür*. (2,19)

Göz dikmədik özgələrin aranına, yaylağına

aranımız, yaylağımız ola-ala. (2,23)

Ağır düşmən hücumunun *acısını*

Dönə-dönə *dadmasaydıq*

yüksəlməzdi bu qalalar. (2,24)

Harda gözlərini açdın dünyaya

Qaynayıb-qarışdın elə-obaya.

Harda *könül verdin* torpağa-suya - Ora Vətəndir. (2,25)

Harda xeyrə qaçıb, şərə tələsdin,

Nə odda alışdın, nə yeldə əsdin,

Harda süfrə açıb, duz-çörək kəsdin - Ora Vətəndir. (2,25)

H. Arifin dilində güclü bir üslubi cazibə, dil gözəlliyi vardır. Bu şəriyyət öz kökləri ilə xalqın bədii təfəkkür tərzii ilə bağlı olub şairin lirik qəhrəmanının emosional düşüncələrində və bütövlükdə epik-lirik səhnələrin təsvirində, bədii sənətinin bütün sahələrində olduqca qabarıq şəkildə təzahür edir. Onun yaradıcılığında poetika, dil və üslub əlamətlərinin dolğunlaşması prosesi bütün səviyyələrdə özünü göstərir. O, bədiiyyə nail olmaq üçün dilin bütün imkanlarını səfərbər etməyi bacarır, bədii-poetik obrazlar yaratmağa nail olur. İncə xəlqi intonasiyaları ilə zəngin olan bu poeziya Azərbaycan dilinin estetikasına, zənginlik saçan təbiətinə, onun estetik siqlətinə əsaslanır. Onun lirik mətnləri ilə dilimizin fonetik imkanları, leksik sistemi, qrammatik quruluşu arasında möhkəm qarşılıqlı əlaqə vardır. H.Arif poeziyası bir daha belə bir fikri təsdiqləyir ki, şeirin dilin milli spesifikasiyadan asılılığı inkaredilməz faktdır. Bu cəhət frazeoloji materialların işlənməsində də özünü büruzə verir.

Şeirin texniki mühitinə uyğun olaraq H.Arif frazeoloji vahidləri şeir poetikasının qanunlarına müvafiq poetik qəliblərə salır ki, bunun nəticəsində də onlar mətn şəraitində bədiişədirici akkordlar kimi səslənir. Üslubi – poetik tələblər frazeologizmlərin bədii fəaliyyətinə çeviklik gətirir, həmçinin nitq sisteminin təsir gücünü artırır. Şeir nitqinin fəal komponentlərindən biri kimi frazeoloji vahidlər müəyyən istiqamətdə konkret üslubi – estetik təyinat alır və şeirin bədii qayəsinə uyğun özünəməxsus bədii nəfəs yaradır.

H.Arifin qələmində frazeoloji vahidlərin bədii mətnə verdiyi üslubi kəsər xüsusi keyfiyyət dəyişiklikləri ilə müşayət olunur. Şeir mətninə gətirilən semantik yük linqvistik ünsürlər arasında bədii məntiqə təkan verir, mütəhərrik deyim tərzinə yol açır. Bu, H.Arif poeziyasında bədiiilik yaratmanın universal prinsipidir. “Ümumiyyətlə, frazeoloji ifadələrin üslubi imkanlarından bəhs etmək, bir tərəfdən, bu və ya digər mətnə mənənin ümumi tələblərindən asılı olaraq bu ifadələrin potensial imkanlarını müəyyən etməkdirsə, o biri tərəfdən, sənətkarın ədəbi bədii dilin xəzinəsini necə və hansı vasitələrlə zənginləşdirdiyini, ədəbi dilin ümumi inkişaf xəttində onun üslubunu, fərdi yaradıcılıq manerasını aşkara çıxarmaq deməkdir”. (7,93) Bu mənada H.Arif dilimizin estetikasına, poetik vusətinə, bədii ahənginə söykənən qüdrətli söz sənətkarı kimi, şeirlərinin nitq quruculuğunda “bədii kəşflər, əsl incəsənətin mahiyyətini təşkil edən həyat həqiqətlərini və bunları əks etdirən yeni-yeni orijinal ifadələr” (6,85) özünü qabarıq formalarda göstərən məziyyətdir. Frazeologiyanın bütün üslubi imkanlarından istifadə etməklə H.Arif obrazlı dilin ən bariz nümunələrini nümayiş etdirmişdir. Frazeoloji vahidlərə şair həssaslığı ilə yanaşmaqla onları elə ustalıqla, incə sənətkar duyğusu ilə işlədir ki, bununla şair üslubunun özünəməxsusluğu təzahür edir, fikir və düşüncələrin bədii təcəssümündə misilsiz vasitəyə çevrilir. Aşağıda gətirdiyimiz şeir fraqmentlərində frazeoloji vahidlərin yaratdığı bədii ovqat bir tərəfdən dilimizin ruhundan, daxili qanunauyğunluqlarından gəlsə, digər tərəfdən böyük sənətkarın poetik istedadından qaynaqlanır:

Palıd sakit qalxıb, *səssiz boy atır,*

Söyüd dirçəlməmiş *özünü dartır,*

Gölməçə harayı *qulaq batırır*,
Ümman dilə gəlib: - Mən varam! - demir. (1,84)
Açıldı başıma gündə min oyun,
İllər, qərinələr yola salmışam.
Sağımı, solumu üzdü mal- qoyun,
Bir bağın yurdunda mən tək qalmışam. (1,94)
Bu sözlər *düşmədi heç vaxt dilindən*,
Dedi ölənəcən o yana-yana:

- Amandır, durnaya güllə atmayın,
- Amandır, *batmayın günahsız qana...*(2,85)

İnsansız açılmır yazın qabağı,
İnsan bəzənəndə qışda bəzənir.
İnsan məzarına *keşik çəkəndə*

Kərpicdə bəzənir, daş da bəzənir. (2,54)

Üslubi mənə faktı olaraq şeir dilindəki frazeoloji vahidlər seçilən çalarları ilə bədii mətnə daxil edilir. Bunun ən mühüm məziyyəti bundan ibarətdir ki, o, fikrin koloritli ifadəsinə şərait yaradır, təqdim edilən bədii mətləb ön plana çəkilir, bədii nitq bir növ rəsmiyyətçilikdən xilas olunur. Misraların həcminə uyğun qəliblərə salınan frazeoloji vahidlər xüsusi lirik təhkiyə tonu yaradır və bədii nitqə təbii söhbət, canlı danışiq koloriti gətirir. Məhz buna görə H.Arifin qələmində canlı danışıqdan gələn bütün frazeoloji vahidlər poeziya dilinə yığcamlılıq nümunəsi, obrazlı ifadə qəlibləri kimi yarayır. H.Arifin frazeoloji birləşmələrlə üslubi davranışından asanlıqla sezmək olur ki, bədii nitqimizdə vermiş olunmuş və olunmamış bütün idiomlar müxtəlif biçimlər daxilində bədii nitq mühitinə düşmə qabiliyyətindədirlər. H.Arifdə frazeoloji vahidlərin məqamı gəlmədən və üslubi tələblərə cavab vermədən işlənməsi faktı, demək olar ki, yoxdur. Bu da şairin yaradıcılıq prinsipinə, dildən istifadə vərdislərinə tam uyğundur. Görkəmli dilçi alim T. Hacıyevin müəyyənləşdirdiyi kimi, “əgər məqamını, bədii mühitini, üslub çərçivəsini düzgün tapa bilirsə, xalqın ünsiyyətində fəaliyyət göstərən (istər milli, istər alınma) hər sözü və hər cür sözü sənətkarın ədəbi - bədii nitqə gətirməsinə icazə verilir. Ehtiyat olunmalı yalnız odur ki, ana dilinin əsas lüğət fonduna etinasızlıq göstərilməsin və ana dilinin qrammatik quruluşu zədələnməsin.... bu lüğət materiallarının hamısı öz bədii nitq əhatəsində münis görünür, doğma səslənir” (8,183). Bunu bütünlükdə H.Arifin fərdi dəsti-xəttinin rənginə uyğunlaşmış frazeologizmlərə də aid etmək mümkündür. Onun şeir sətirlərində işlənmə tezliyinə malik olan frazeoloji vahidlər xüsusi bədii məntiqi ab-hava yarada bilir. Frazeoloji birləşmələrin yaratdığı bütün üslubi çalarlar çox asanlıqla bədiiyyətə çevrilir, dil faktlarının sirayət ediciliyi yüksəlir, bədii ifadə axarında frazeoloji vahidlər şeirə məxsus cazibəli ifadə tərzinə çevrilir. Bütün bunlar deyim sərrastlığı ilə müşayiət olunmaqla bədii qavrama assosiasiyasına güc-qüvvət gətirir.

Frazeoloji vahidlərin məğzində obrazlı təfəkkürdən gələn bədii çalarlar, müdriklik potensialı mövcuddur və estetik gözəlliyi şeir mətninə hopdurmaqla onların misilsiz xidmətləri vardır. Deyim tərzinin gözəlliyində frazeoloji vahidlərin üslubi imkanları iştirak edir. Deyim formalarının gözəlliklərlə müşayiəti isə təbii haldır. Çünki “poeziyamızda əsas amillərdən biri də deyiliş tərzinin gözəlliyidir. Hamının bildiyini, eşitdiyini və gördüyünü elə eşitdiyi və gördüyü qədərde şeir qəlibinə salmaq, şeir deyil adicə nəzmdir. Nəzm isə oxucuda heç bir bədii emosiya yarada bilməz. İstedadı istedadsızdan ayıran əsas amil isə hamının müşayiət etdiyi həyat hadisələrinə öz gözü ilə baxıb, qəlbini istedadından doğan həyəcanı ona qatıb, ona tamam başqa rəng vermək qabiliyyətidir” (11,7).

Bu qabilliyət frazeoloji dil materiallarından istifadə vərdişində özünü büruzə verir. H.Arifin şeir dilini gözəlləşdirən, onun daxili məna çalarları ilə assosiasiyalar yaradan frazeoloji vahidlərdən məqsədyönlü yararlanması bunun bariz nümunəsidir. Yaradıcılığı qədər dili də zəngin olan H.Arif yüksək bədiiliyi ilə fərqlənən şeirlərində frazeologizmlərin üslubi məna tutumundan, onun səslənmə təravətindən sənətkarcasına yararlanmışdır. Xalqın ruhundan qopan frazeoloji söz birləşmələri ilə H.Arif təsvir - tərənnüm predmetinə incə poetik don geydirir, canlı ünsiyyət dilinin təravətini gətirir və nəhayət, frazeologizmlərin işlənmə məqamlarından doğan estetik gözəllikləri üzə çıxarır.

Vaxt olur, başıma *dünya daralır*,
 Heç nəyin *üstündə qanım qaralır*.
 Sağı yağış döyür, solu qar alır,
 Dəyişir gözümdə payız da, yaz da. (3,39)
 Həyatda başadək deyib gülmədin,
 Hüseyn Arifə yaxın gəlmədin,
 Sən *mənim çiyində gedə bilmədin*,
 Of, sənin çiyində gedərdim oğul. (1,66)
 Aman, ağrı, *ürəyimdən yapışma*,
 Orda *şər qarışır*, orda *dan atır*.
 Sevinci hesabsız, kədəri sonsuz,
 Biri həsrət çəkir, bir naz satır. (4,180)
 Anqut yarasanı *verir qabağa*,
 Quzular quzğunun keçir dişindən.
 Elmlər doktoru sağsağan qağa,
 Razıdır qarğanın elmi işindən. (3,209)

Göründüyü kimi, poetik ovqatla həmahəngliyinə görə frazeoloji vahidlər mətnə sənətkarlıq faktoru kimi qəbul olunmağa layiqdir. Bədii səslənmə keyfiyyətləri, vəzn və ritmin tələblərinə uyğunluğu frazeoloji vahidləri lirik əhvali-ruhiyyənin fəal daşıyıcısı səlahiyyətlərinə yiyələndirir. Bu da öz-özünə baş vermir. Söz sənətkarı frazeoloji vahidləri mətn mühitinə elə uyğunlaşdırır ki, onlar kontekstdə üslubi konkretliyə yiyələnir, ümumi bədii qayə frazeologizmlərin mətndəki digər komponentlərlə semantik münasibətlərindən yaranır.

Deməli, poeziya diində frazeoloji vahidlərin obrazlı bədii mühit formalaşdırması qələm sahibinin poetik ovqatından, frazemlərin bədii-fəlsəfi anlamını hikmətli dil vahidi səviyyəsində dərk və istifadə qabiliyyətindən asılıdır. Odur ki, H.Arifin dilində frazeoloji birləşmələr xalqın poetik təfəkkürünün məhsulu olduğu üçün təkcə hər hansı bir fikrin ifadəsinə yönəldilmir, eyni zamanda gerçəkliyin obrazlı təsvirində müstəsna rol oynayır. Çünki “Frazeoloji ifadələrdən, ya da onların tərəflərindən yeni kəlmələrin, yeni mənaların əmələ gəlməsi istənilən dil üçün olduqca maraqlı hadisədir” (9, 78).

Şair təfəkkürünün bəhrəsi olan şeirin tərtibində frazeologizmlərin koloritli bədii mühit yaratması ilə dilimizin bütün üslubi layları da fəallaşır. H.Arifin şeirlərinə poetik dilçilik prizmasından yanaşsaq görürük ki, onlarda dilimizdə illər boyu işləkliyi saxlayan frazeoloji dil vahidlərinin olduqca çoxlu üslubi məna çalarları vardır. Qüdrətli sənətkar qələmində onlar dərin, fəlsəfi mənaları olduqca lokonik və təsirli ifadə etmək iqtidarındadır. Şairin yaradıcılıq təcrübəsi vasitəsilə belə bir həqiqətin şahidi oluruq ki, poeziya dilində frazeoloji birləşmələrin bədii-üslubi tutumu birinci növbədə söz sənətkarının dünyagörüşündən, intellektindən, dil duyumundan, xalqın dil mədəniyyətini, dilinin ruhunu yaxşı hiss etmə bacarığından asılıdır. Çünki “Dilin frazeoloji fondu bu dilin lüğət tərkibinin xarakterik hissəsidir. Həmişə yeni-yeni nümunələrlə zənginləşən bu ifadələr xalqın tarixi keçmişini, mədəni təcrübəsini və dilin təkamülünün qanu-

nauyğunluqlarını əks etdirir” (5, 560). Milli kolorit, təsirli deyim tərzii onların bilavasitə vasitəsilə poeziya dilinə daxil olur. Mətn mühiti frazeologizmlərə yeni üslubi rəng əlavə edir, şeirin ifadə etdiyi bədii qayəyə tərəvətli semantik boya gətirir.

ƏDƏBİYYAT

1. Arif Hüseyn. Xatırla məni... Bakı, Şirvanəşr, 2009.
2. Arif Hüseyn. Seçilmiş əsərləri. Bakı, Xalq Bank, 2011.
3. Arif Hüseyn. Seçilmiş əsərləri. Bakı, Şərq-Qərb, 2004.
4. Arif Hüseyn. Seçilmiş əsərləri. Şeirlər. 9 cildə. II c. “MBM”, Bakı, 2014.
5. Большой энциклопедический словарь. Языкознание. Москва, 1988.
6. Cəfərov N.Q. Genezisdən tipologiyaya. Bakı, BDU nəşri. 1999.
7. Əhmədov F.Z. XVIII əsr Azərbaycan ədəbi dilinin inkişafında Vidadinin rolu. Bakı, 2005.
8. Nəsiyev T. Şeirimiz, nəsrimiz, ədəbi dilimiz. Bakı, Yazıçı, 1990.
9. Омельченко. Л.Ф. Образования «императивных композит на базе деривационно активных фразеологизмов. // Филологические науки. Москва. Высшая школа, 1988. № 5.
10. Seyidov Y. Əbədi tənqidi və bədii dil. Bakı, Yazıçı, 1986.
11. Talışlı M. Əsərləri. I cild. Bakı, Adiloğlu, 2007.

РЕЗЮМЕ

В статье говорится о ФЕ, которые используются в поэтическом тексте Г.Ариффа для расширения эмоционального наполнения, углубления семантики; как средство усиливающее художественно-логическое восприятие. Автор демонстрирует, что фразеологизмы пронизывают тысячелетний языковой опыт, создают колоритный образ выражения, делают поэтический текст очень близким к духу народа, создавая близость с фольклором. Эта связь и близость, создающаяся эстетический вкус поэта, связана с его творческой атмосферой. Изучение поэзии Г.Ариффа с точки зрения поэтико-лингвистической призмы, позволило обнаружить в используемых ФЕ очень много стилистических оттенков значений. Автор статьи отмечает умение поэта тщательно подбирать ФЕ согласно требованиям поэзии, что свидетельствует о талантливом подходе к сокровищнице народного языка.

SUMMARY

In the article was devoted to widen lyric emosional volume of H.Arif's verse speech in common poetic group, to deep the semantic of text and to intensify the literary-logical perception. Here is shown that pour coming from the practice of the thousand years phraseologisms form the saying style, approaches verse srspeech to the people, create the closeness with folk-lore. This closeness and nearness of poet's aesthetic artistic taste, literary views the the creation atmosphere. Therefore it has been approached from poetic linguistic sphere to H.Arif's verse and in them keeping phraseological units and their style meanings with literary fragments have been clarified. The choosing word ability of poet, the complatly using ability of people sayings, the mastering accordance of phraseologisms to verse language have been defined.